

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Deaktiviranje eksplozivnih sredstava bez prethodne koordinacije sa AMC-om
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	02.07.2021. godine, 10:08 LT, FIR Sarajevo
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>DANA 02.07.2021. godine Jedinica za upravljanje vazдушnim prostorom (AMC) je obaviještena da će se istog dana vršiti deaktiviranje eksplozivne municije na lokalitetu deminersko radilište. Takođe, Jedinica za upravljanje zračnim prostorom (AMC) je obaviještena da su se iste aktivnosti obavljale u dva navrata u prethodnom periodu bez obavještavanja Jedinice za upravljanje zračnim prostorom (AMC) a uz odobrenje kontrole letenja. Za ove aktivnosti nije bio objavljen NOTAM, niti je na bilo koji drugi način izvršeno informisanje korisnika vazdušnog prostora o ovim aktivnostima čime je mogla biti ugrožena sigurnost zračne plovidbe u FIR Sarajevo.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Sprovedena je istraga ovog događaja.</p> <p>Tom prilikom je utvrđeno:</p> <p>Glavni uzrok događaja nepridržavanje operativnog osoblja, koje je bilo u smjeni, kontrole letenja propisanih procedura, kada im je došao zahtjev za odobrenje provođenja aktivnosti eksternog subjekta. Kao sistemski uzroci događaja mogu se izdvojiti sljedeći faktori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izostanak svjesnosti osoblja BHANSA-e o Jedinici za upravljanje vazdušnim prostorom (AMC) i regulatornim okvirima koji definišu njen rad; - Izostanak primjerenih aktivnosti koje bi osoblje BHANSA-e upoznale o Jedinici za upravljanje zračnim prostorom (AMC) i regulatornim okvirima koji definišu njen rad; - Izostanak svjesnosti eksternih korisnika o Jedinici za upravljanje vazdušnim prostorom (AMC) i regulatornim okvirima koji definišu njen rad; - Pandemija COVID 19, koja je usporila ili onemogućila sve aktivnosti bazirane na direktnoj razmjeni informacija (radni sastanci, seminari, prezentacije). <p>Zaključci:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dio osoblja JPAKL-a (u smjeni u vrijeme događaja) u svome radu nije primjenio propisane procedure rada; 2. Osoblje JPAKL-a (u smjeni u vrijeme događaja) je postupilo u skladu sa prijašnjom (neformalnom) praksom rada; 3. Kod dijela osoblja JPAKL-a (u smjeni u vrijeme događaja) nedostaje svjesnost o ulozi Jedinice za upravljanje vazdušnim prostorom (AMC); 4. Osoblje Odsjeka kontrole letenja JPAKL-a je formalno potvrdilo da je upoznato sa dokumentom „UPUTSTVO O KOORDINACIJI IZMEĐU AMC-a i ATS JEDINICA U BHANSA“;
---	---

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Nakon događaja, odnosno isti dan, 02.07.2021. godine, osoblju Odsjeka kontrole letenja je izdana instrukcija, da nije nadležno za izdavanje dozvole za aktivnosti koje utiču na upravljanje vazдушnim prostorom; 6. 16.07.2021. godine šef Odsjeka kontrole letenja JPAKL-a je organizovao sastanak koji je imao za cilj podizanje nivoa svijesti osoblja, u vezi rada Jedinice za upravljanje vazдушnim prostorom (AMC); 7. BHANSA je za eksterne korisnike organizirala dvije radionice sa ciljem upoznavanja eksternih korisnika u vezi rada Jedinice za upravljanje zračnim prostorom (AMC); 8. BHANSA i BHMAL su 15. 7. 2021. godine održali sastanak o uspostavi privremenih (ad hoc) struktura vazdušnog prostora u BiH za potrebe deminiranja i uništavanja NUS-a, na kome je dogovoreno da se zaključi sporazum o saradnji BHANSA – Centar za uklanjanje mina u BiH s ciljem ažuriranja poglavlja IV i Prilog A-C (C je NOTAM) Standarda za uklanjanje mina i NUS-a; 9. BHANSA nije provela systemske aktivnosti na upoznavanju vlastitog osoblja u vezi rada Jedinice za upravljanje vazдушnim prostorom (AMC); 10. U BHANSA-i se postupa po navici ili kako je opisano u ovom događaju u skladu sa prijašnjom praksom rada. Trebalo bi istražiti ovakve situacije, prepoznati ih i onda odlučiti da li su iste potrebne, te ih dalje propisati na odgovarajući način ili ukoliko su prevaziđene treba zabraniti njihovu upotrebu i o tome obavijestiti zainteresovane strane. <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu ovog događaja.</p>
---	--

<p>Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)</p>	<p>3C prema ICAO metodologiji</p> <p>Ovaj događaj nije prouzrokovao nikakva oštećenja niti ozljede ali je predstavljao potencijalnu opasnost, u slučaju aktivnosti koje su uključivale aktivaciju eksplozivnih sredstava, a da u tom periodu bude saobraćaja u tom dijelu vazdušnog prostora.</p> <p>Što se frekvencije dešavanja tiče, ovakva vrsta događaja nije mnogo vjerovatna da će se desiti ali postoji mogućnost.</p>
<p>Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)</p>	<p>-Prilikom provođenja obuka osvježavanja znanja operativnog osoblja ATS jedinica BHANSA-e, provesti upoznavanje osoblja o radu Jedinice za upravljanje vazdušnim prostorom (AMC).</p> <p>-Za eksterne korisnike BHANSA-e organizovati aktivnost osvježavanja znanja, u vezi rada Jedinice za upravljanje vazdušnim prostorom (AMC), uz fizičko prisustvo ili putem virtuelnih platformi.</p> <p>-Utvrđiti da li postoje postupci i prakse na nivou svih jedinica BHANSA-e, koje se koriste a koje nisu definisane Operativnim instrukcijama, Uputstvima i drugim dokumentima, te odlučiti da li navedeno treba opisati i propisati ili zabraniti njihovu upotrebu.</p>
<p>Prijedlog drugih mjera:</p>	
<p>Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)</p>	
<p>Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)</p>	<p>Ilija Savatić,</p>
<p>Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:</p>	<p>Marinko Šimunović,</p>